

Türkmen taryhynyň gurt-aždarha agyzly gylyjy

Category: Kitapcy, Taryhy makalalar

написано kitapcy | 23 январа, 2025

Türkmen taryhynyň gurt-aždarha agyzly gylyjy TÜRKMEN TARYHYNÝŇ
GURT-AŽDARHA AGYZLY GYLYJY

Türk taryhçysy Emel Esiniň aýtmagyna görä, Mahmyt Kaşgarlynyň «Goşa gylyç» adyny beren gylyjy «Aždarha agyzly gylyç» ýa-da «Goş(a) gylyçdyr».

Türkmenler bu gylyju hut Orta Aziýada ulanypdyrlar. Olar bu gylyjyň şeklini başga halklaryň medeniýetinden almandyr.

Tersine, bu gylyjyň şekli türkmenlerden beýleki halklara geçipdir. Türkmen taryhynyň irki döwürlerini yzarlanymyzda, bu gylyç şekliniň hunlarda-da bardygyny görmek bolýar. Hunlaryň we göktürk(men)leriň «ANT IÇEN» gylyçlarynyň ady-da «Goş(a) gylyçdyr».

XV asyrdan Osmanly türkmen admiraly Barbaros Haýretdin paşanyň sanjagynda (söweşjeň baýdagynda) hem gurt-aždarha motiwli gylyjyň şekli bar.

Sanjagyň ýüzünde «Çintemani» diýip atlandyrylan motiw bar. Başga bir simwoliki nyşan Ýarymaýyň içindäki üç nokat ikonografiýasydyr. Bu üç nokat göktürk(men)leriň runik harplaryndan bolup, «ANT» manysyny berýär.

«Eliň» simwolikasy bolsa iň arhaiki manyny berip, Hudaýyň goraýjy ellerini aňldaýar. Bu simwoliki nyşan dini düşüňjeler we mifologiýalar özgerdigiçe Tanit zenan hudaýyň eli, (H)umaý ene hudaýyň eli, Hezreti Merýemiň eli, Hezreti Patmanyň eli hökmünde garşymyza çykýar.

Internet maglumatlary esasynda taýýarlandy. Taryhy makalalar